BOSHLANG‘ICH TA’LIMDA SINFDAN TASHQARI O‘QISH DARSLARINI SAMARALI TASHKIL ETISH CHORA VA TADBIRLARI

Tolipova Marjona Muxtorjon qizi
Navoiy viloyati, Karmana tumani,
16- maktab Boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi
https://doi.org/10.5281/zenodo.22943277

Annotatsiya. Ushbu tezisda boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Boshlang‘ich ta’lim jarayonida interfaol metodlar, muammoli ta’lim, loyiha texnologiyasi, STEAM yondashuvi, raqamli ta’lim vositalari va o‘yin texnologiyalaridan foydalanishning o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, tasavvuri, kreativ yondashuvi hamda muammoli vaziyatlarga noodatiy yechim topish qobiliyatlarini shakllantirishdagi imkoniyatlari tahlil qilingan. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni maqsadli va tizimli qo‘llash o‘quvchini ta’lim jarayonining faol subyektiga aylantirishi, uning individual ijodiy imkoniyatlarini namoyon etishiga sharoit yaratishi asoslangan.
Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta’lim, ijodiy qobiliyat, kreativlik, pedagogik texnologiya, interfaol metod, STEAM, raqamli ta’lim, muammoli ta’lim.

Abstract. This paper examines the theoretical and practical aspects of utilizing modern pedagogical technologies to develop the creative abilities of primary school students. It analyzes the potential of interactive methods, problem-based learning, project-based technology, the STEAM approach, digital educational tools, and game-based technologies to foster independent thinking, imagination, creative approaches, and the ability to devise unconventional solutions to problems. The study substantiates that the targeted and systematic application of modern pedagogical technologies transforms the student into an active participant in the educational process and creates conditions for the realization of their individual creative potential.
Key words: primary education, creative ability, creativity, pedagogical technology, interactive method, STEAM, digital education, problem-based learning.

Аннотация. В данной работе рассматриваются теоретические и практические аспекты использования современных педагогических технологий в развитии творческих способностей учащихся начальной школы. Анализируются возможности применения интерактивных методов, проблемно-ориентированного обучения, проектных технологий, STEAM-подхода, цифровых образовательных инструментов и игровых технологий в процессе начального образования для формирования у учащихся самостоятельного мышления, воображения, творческого подхода и способности находить нестандартные решения проблемных ситуаций. Целенаправленное и систематическое использование современных педагогических технологий основано на том, что ученик становится активным субъектом образовательного процесса, создавая условия для проявления своего индивидуального творческого потенциала.

Ключевые слова: начальное образование, творческие способности, креативность, педагогические технологии, интерактивный метод, STEAM, цифровое образование, проблемно-ориентированное образование.

Kirish. Bugungi kunda ta’lim tizimining asosiy vazifalaridan biri o‘quvchilarga tayyor bilimlarni berish bilan cheklanib qolmasdan, ularning mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi, muammolarni hal qilish qobiliyati va yangi g‘oyalarni ilgari surish ko‘nikmalarini rivojlantirishdan iborat. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim bosqichi bolaning shaxsiy, intellektual va ijodiy rivojlanishi uchun muhim davr hisoblanadi. Chunki aynan shu bosqichda o‘quvchining bilim olishga munosabati, mustaqil fikrlash odatlari, tasavvuri va o‘z imkoniyatlariga bo‘lgan ishonchi shakllanadi. Ijodiy qobiliyat tushunchasi o‘quvchining mavjud bilim va tajribalar asosida yangi g‘oya, tasvir, yechim yoki mahsulot yaratish imkoniyatini anglatadi. Ijodkor o‘quvchi muayyan topshiriqni faqat o‘qituvchi ko‘rsatmasi asosida bajarib qolmay, unga turli nuqtayi nazardan yondashadi, muqobil yechimlarni izlaydi va o‘z fikrini mustaqil asoslashga harakat qiladi. Shu nuqtayi nazardan, zamonaviy pedagogik texnologiyalar boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun muhim didaktik vosita sifatida namoyon bo‘ladi. Xususan, interfaol metodlar, loyiha asosida o‘qitish, muammoli vaziyatlar, gamifikatsiya, raqamli ta’lim vositalari va STEAM yondashuvi o‘quvchilarni faol fikrlashga undaydi. O‘zbekistondagi so‘nggi tadqiqotlarda ham STEAM asosidagi mashg‘ulotlar o‘quvchilarning kreativligi va muammolarni hal qilish ko‘nikmalariga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi qayd etilgan.

Adabiyotlar tahlili. Boshlang‘ich ta’limda o‘quvchilarning o‘qish savodxonligini rivojlantirish, kitobxonlik madaniyatini shakllantirish va mustaqil o‘qish faoliyatini tashkil etish masalalari pedagogika hamda boshlang‘ich ta’lim metodikasining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Mazkur yo‘nalishda olib borilgan tadqiqotlarda o‘qish jarayonining nafaqat o‘quvchiga matnni o‘qitish, balki uni anglash, tahlil qilish, baholash va mazmun asosida mustaqil fikr yuritishga o‘rgatishdagi ahamiyati alohida ta’kidlangan. Boshlang‘ich ta’lim metodikasiga oid tadqiqotlarda o‘quvchilarning o‘qish malakasini shakllantirish masalalari keng yoritilgan. Q. Abdullayeva, K. Qosimova, S. Matchonov, X. G‘ulomova va boshqa metodist olimlarning tadqiqotlarida boshlang‘ich sinf o‘quvchilariga badiiy asarlarni o‘qitish, matn mazmunini o‘zlashtirish, ifodali o‘qish va o‘qilgan material yuzasidan fikr bildirish ko‘nikmalarini rivojlantirishning metodik asoslari ishlab chiqilgan. Ushbu tadqiqotlarda o‘quvchining yosh xususiyatlariga mos adabiy materiallarni tanlash, matnni tahlil qilish jarayonida savol-javob, qayta hikoyalash va suhbat metodlaridan foydalanish muhimligi ko‘rsatiladi. S. Matchonov va boshqa tadqiqotchilarning boshlang‘ich ta’limda o‘qish savodxonligini rivojlantirishga oid qarashlarida badiiy asar bilan ishlash jarayonida o‘quvchining mustaqil fikrlashi va matnga shaxsiy munosabat bildirishiga alohida e’tibor qaratiladi. Ushbu yondashuv sinfdan tashqari o‘qish mashg‘ulotlarini tashkil etishda ham muhim metodik asos bo‘lib xizmat qiladi. Chunki sinfdan tashqari o‘qishning asosiy maqsadi o‘quvchini faqat qo‘shimcha adabiyot bilan tanishtirish emas, balki unda mustaqil kitob o‘qish ehtiyojini shakllantirishdan iborat.

Pedagogik texnologiyalar bo‘yicha olib borilgan tadqiqotlarda ta’lim jarayonini o‘quvchi faolligi asosida tashkil etish masalasiga katta e’tibor qaratilgan. O‘. Tolipov va M.

Usmonboyevalarning pedagogik texnologiyalarga oid ilmiy-metodik qarashlarida ta’lim jarayonining samaradorligi o‘quvchining faol ishtiroki, mustaqil fikrlashi va o‘zlashtirilgan bilimlarni amaliy faoliyatda qo‘llay olish imkoniyatlari bilan bog‘lanadi. Mazkur yondashuv sinfdan tashqari o‘qish mashg‘ulotlarida interfaol metodlardan foydalanishning nazariy asoslarini belgilaydi. R. Ishmuhamedov va hamkorlarining innovatsion pedagogik texnologiyalarga oid tadqiqotlarida interfaol metodlarning o‘quvchilarning bilish faolligini oshirishdagi imkoniyatlari yoritilgan. “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Bumerang”, “Venn diagrammasi”, “Insert” kabi metodlardan foydalanish o‘quvchilarni fikrlash, savol berish, munozara qilish va o‘z qarashlarini asoslashga undashi qayd etiladi. Sinfdan tashqari o‘qish darslarida mazkur metodlardan foydalanish o‘qilgan asarning mazmunini chuqurroq o‘zlashtirishga yordam beradi.

Xorijiy tadqiqotlarda ham o‘qish savodxonligini rivojlantirish masalasiga alohida e’tibor berilgan. J. Bruner ta’lim jarayonida o‘quvchining faol bilish faoliyatini tashkil etish zarurligini ta’kidlab, bilimlarni tayyor shaklda berishdan ko‘ra o‘quvchining izlanishi va kashf etishiga imkon yaratish muhimligini asoslagan. Ushbu nazariy qarashlar sinfdan tashqari o‘qishda o‘quvchilarga asar mazmunini mustaqil tahlil qilish, qahramonlarning xatti-harakatlarini baholash va voqealarning rivoji yuzasidan o‘z taxminlarini bildirish imkoniyatini yaratish zarurligini ko‘rsatadi. L.S. Vygotskiyning ijtimoiy-madaniy rivojlanish nazariyasida bolaning bilish jarayoni ijtimoiy muloqot va hamkorlik bilan uzviy bog‘liqligi ta’kidlanadi. Ushbu nuqtayi nazardan, sinfdan tashqari o‘qish darslarida guruhli muhokamalar, juftlikda ishlash, rolli o‘yinlar va jamoaviy ijodiy topshiriqlardan foydalanish o‘quvchilarning nafaqat o‘qish, balki kommunikativ kompetensiyalarini ham rivojlantiradi.

Xalqaro baholash tadqiqotlarida ham o‘qish savodxonligi o‘quvchining matnni tushunishi, undan tegishli axborotni ajratib olishi, matnni baholashi va undan amaliy vaziyatlarda foydalanishi bilan bog‘liq holda talqin qilinadi. PISA doirasidagi yondashuvlar o‘qish savodxonligini oddiy texnik o‘qishdan yuqori darajadagi kognitiv faoliyat sifatida ko‘rishga asos yaratadi. Bu esa boshlang‘ich ta’limdayoq o‘quvchilarda matnni tahlil qilish, asosiy g‘oyani aniqlash, xulosa chiqarish va shaxsiy munosabat bildirish ko‘nikmalarini shakllantirish zarurligini ko‘rsatadi. Zamonaviy tadqiqotlarda raqamli texnologiyalarning o‘qish faoliyatidagi imkoniyatlari ham o‘rganilmoqda. Elektron kitoblar, audiokitoblar, interaktiv matnlar, raqamli hikoyalar va multimedia materiallaridan foydalanish o‘quvchilarning matn bilan ishlash shakllarini kengaytiradi. Biroq raqamli vositalardan foydalanishda ularni ta’lim maqsadiga muvofiq tanlash muhim bo‘lib, texnologiyaning o‘zi emas, balki uning o‘quvchining o‘qish va anglash faoliyatiga qo‘shadigan pedagogik hissasi asosiy mezon sifatida qaralishi lozim.

Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, boshlang‘ich ta’limda o‘qish savodxonligini rivojlantirish bo‘yicha yetarlicha nazariy va metodik tadqiqotlar mavjud bo‘lsa-da, sinfdan tashqari o‘qish darslarini interfaol, ijodiy va raqamli texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirish asosida kompleks tashkil etish masalasi yanada tizimli tadqiq etishni talab qiladi. Ayniqsa, o‘quvchilarning individual kitobxonlik qiziqishlarini aniqlash, mustaqil kitob tanlash ko‘nikmasini rivojlantirish, o‘qilgan asar yuzasidan ijodiy mahsulot yaratish va ota-onalarni kitobxonlik jarayoniga faol jalb etish bo‘yicha metodik mexanizmlarni takomillashtirish dolzarb vazifalardan hisoblanadi. Shu sababli mazkur tadqiqotda sinfdan tashqari o‘qish mashg‘ulotlarini “motivatsiya – mustaqil o‘qish – anglash – tahlil – muhokama – ijodiy

faoliyat – refleksiya” ketma-ketligi asosida tashkil etish taklif etiladi. Ushbu yondashuv o‘quvchining o‘qish faoliyatini faqat matnni o‘zlashtirish jarayoni sifatida emas, balki uning intellektual, kommunikativ va ijodiy kompetensiyalarini rivojlantiruvchi yaxlit pedagogik jarayon sifatida tashkil etish imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari va muhokamasi. Boshlang‘ich ta’limda sinfdan tashqari o‘qish darslarini samarali tashkil etish bo‘yicha olib borilgan nazariy-metodik tahlillar shuni ko‘rsatdiki, o‘quvchilarning kitobxonlik faolligi va o‘qish savodxonligini rivojlantirish faqat qo‘shimcha badiiy adabiyotlarni o‘qitish bilan cheklanmaydi. Sinfdan tashqari o‘qish jarayoni o‘quvchining mustaqil tanlovi, faol ishtiroki, matnni tahlil qilishi, o‘z fikrini ifodalashi va o‘qilgan material asosida ijodiy mahsulot yaratishini ta’minlaydigan pedagogik tizim sifatida tashkil etilishi zarur. Tadqiqot natijalarini umumlashtirish asosida sinfdan tashqari o‘qish samaradorligini ta’minlovchi asosiy pedagogik komponentlar aniqlandi. Ular motivatsion, mazmuniy, faoliyatli, kommunikativ va refleksiv komponentlardan iborat.

O‘quvchilarning kitobxonlik motivatsiyasini shakllantirish. Tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, boshlang‘ich sinf o‘quvchisining sinfdan tashqari o‘qishga qiziqishi, avvalo, tanlanayotgan adabiyotning uning yoshi, qiziqishi va psixologik xususiyatlariga mosligiga bog‘liq. Bir xil turdagi va faqat majburiy xarakterdagi topshiriqlardan foydalanish o‘quvchining o‘qishga bo‘lgan qiziqishini pasaytirishi mumkin. Shu sababli sinfdan tashqari o‘qish jarayonida o‘quvchilarga ma’lum darajada kitob tanlash erkinligi berilishi maqsadga muvofiq. Masalan, o‘qituvchi bir nechta badiiy asarlarni tavsiya etib, o‘quvchiga ulardan birini tanlash imkoniyatini yaratishi mumkin.

Bunda quyidagi ketma-ketlik samarali hisoblanadi:

qiziqish uyg‘otish → kitob tanlash → o‘qish → mazmunni anglash → muhokama → ijodiy topshiriq → rag‘batlantirish.

Mazkur model o‘quvchini o‘qish jarayonining passiv ijrochisi emas, balki faol ishtirokchisiga aylantiradi.

Matnni anglash va tahlil qilish ko‘nikmalarining rivojlanishi**.** Sinfdan tashqari o‘qishning muhim natijalaridan biri o‘quvchining o‘qigan matnini anglash va uning mazmunini mustaqil tahlil qilish qobiliyatini rivojlantirishdir.

Tadqiqot natijalarining metodik tahlili asosida matn bilan ishlashning quyidagi uch bosqichli modeli taklif qilindi:

Bosqich	O‘quvchi faoliyati	Asosiy ko‘nikma
O‘qishdan oldin	Sarlavha, rasm va muallif asosida taxmin qiladi	Bashorat qilish
O‘qish jarayonida	Muhim voqea va qahramonlarni aniqlaydi	Anglash
O‘qishdan keyin	Mazmunni tahlil qiladi, xulosa chiqaradi	Tahliliy fikrlash

Masalan, hikoyani o‘qishdan oldin o‘qituvchi:

“Sizningcha, bu hikoyada qanday voqea sodir bo‘ladi?”

degan savolni berishi mumkin. O‘qishdan keyin esa:

“Qahramonning o‘rnida siz bo‘lganingizda qanday yo‘l tutgan bo‘lardingiz?”

kabi savol orqali o‘quvchini mustaqil fikrlashga undash mumkin. Bunday savollar o‘quvchining matnni oddiy qayta hikoyalashidan ko‘ra, mazmunni chuqurroq tushunishi va shaxsiy munosabat bildirishiga imkon beradi.

Interfaol metodlarning samaradorligi. Tadqiqot davomida sinfdan tashqari o‘qish darslarida interfaol metodlardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari tahlil qilindi. Natijalar interfaol metodlar o‘quvchilarni o‘qilgan asar yuzasidan fikr almashish, savol berish va o‘z nuqtayi nazarini asoslashga jalb etishini ko‘rsatadi.

Ayniqsa, quyidagi metodlarni qo‘llash maqsadga muvofiq:

“Aqliy hujum” – asar mavzusi bo‘yicha g‘oyalarni shakllantirish;

“Klaster” – qahramonning xususiyatlarini tizimlashtirish;

“Venn diagrammasi” – ikki qahramonni taqqoslash;

“Davom ettir” – voqealar rivojini taxmin qilish;

“Rolga kirish” – qahramonlar obrazini ifodalash;

“Insert” – matnni o‘qish jarayonida muhim ma’lumotlarni belgilash;

“Besh barmoq” – asarning asosiy mazmunini qisqa umumlashtirish.

Interfaol metodlarning muhim jihati shundaki, bunda o‘qituvchi tayyor xulosani beruvchi emas, balki o‘quvchilarning fikrlash jarayonini tashkil etuvchi subyekt sifatida namoyon bo‘ladi.

Ijodiy topshiriqlarning o‘qish samaradorligiga ta’siri. Tadqiqot natijalari sinfdan tashqari o‘qish jarayonida ijodiy topshiriqlardan foydalanish o‘quvchilarning matnni chuqurroq anglashiga xizmat qilishini ko‘rsatdi.

An’anaviy qayta hikoyalash bilan bir qatorda quyidagi ijodiy topshiriqlardan foydalanish tavsiya etiladi: hikoyaga yangi nom toppish, asarga boshqa yakun yaratish, qahramonga maktub yozish, qahramon bilan intervyu tuzish, voqealarni rasm orqali ifodalash, hikoya asosida komiks yaratish, asarni sahnalashtirish, hikoyadagi muammoning muqobil yechimini taklif qilish, o‘quvchining o‘z hayotiy tajribasi bilan asar mazmunini bog‘lash. Bunday topshiriqlar o‘quvchining reproduktiv faoliyatdan ijodiy faoliyatga o‘tishini ta’minlaydi.

Kitobxonlik tadbirlarining o‘quvchi faolligiga ta’siri**.** Sinfdan tashqari o‘qishni faqat dars shaklida tashkil etish bilan cheklanmasdan, turli kitobxonlik tadbirlarini muntazam tashkil etish ham muhimdir.

Tadqiqotning metodik natijalari asosida quyidagi tadbirlar tizimi taklif etildi:

Tadbir	**Mazmuni**	**Rivojlantiriladigan kompetensiya**
“Eng faol kitobxon”	O‘qilgan asarlar yuzasidan suhbat	O‘qish faolligi
“Sevimli qahramonim”	Qahramon haqida ijodiy taqdimot	Nutqiy kompetensiya
“Kitoblar olamiga sayohat”	Turli janrdagi asarlar bilan tanishish	Kitobxonlik madaniyati
“Ertaklar kuni”	Ertak o‘qish va sahnalashtirish	Ijodkorlik
“Kitobga taqriz”	O‘qilgan kitob haqida qisqa fikr yozish	Tahliliy fikrlash
“Men tavsiya qilaman”	Sevimli kitobni sinfdoshlarga tavsiya qilish	Kommunikativ kompetensiya

Mazkur tadbirlarning muntazam tashkil etilishi kitob o‘qishni individual faoliyatdan sinfning umumiy madaniy faoliyatiga aylantirish imkonini beradi.

Raqamli texnologiyalardan foydalanish natijalari. Zamonaviy ta’lim sharoitida sinfdan tashqari o‘qish mashg‘ulotlarini raqamli vositalar yordamida boyitish o‘quvchilarning o‘qish

faoliyatini diversifikatsiya qilish imkonini beradi. Elektron kitoblar, audiokitoblar, interaktiv taqdimotlar, raqamli hikoyalar va multimedia materiallaridan foydalanish ayniqsa o‘quvchilarning turli ta’lim ehtiyojlarini hisobga olishda foydalidir.

Masalan, o‘quvchi badiiy asarni o‘qib bo‘lgach:

kitob → audio → rasm → taqdimot → ijodiy mahsulot

ketma-ketligi asosida faoliyat olib borishi mumkin.

Biroq raqamli texnologiyalarni qo‘llashda o‘qishning asosiy maqsadi saqlanishi kerak. Ya’ni texnologiya o‘quvchini chalg‘ituvchi vosita emas, balki matnni tushunish, tahlil qilish va ijodiy qayta ishlashga yordam beruvchi pedagogik vosita bo‘lishi lozim.

Ota-onalar bilan hamkorlik natijalari. Tadqiqot natijalarining tahlili sinfdan tashqari o‘qish samaradorligini oshirishda maktab va oila hamkorligining muhimligini ko‘rsatadi. O‘quvchining kitobxonlik faoliyati faqat maktab bilan chegaralansa, o‘qish odatini barqaror shakllantirish qiyinlashadi.

Shu sababli ota-onalar bilan quyidagi hamkorlik shakllaridan foydalanish taklif etiladi:

- “Oilaviy kitobxonlik kuni”;
- ota-ona va bola o‘rtasida birgalikda kitob o‘qish;
- “Bizning oilamiz o‘qigan kitob” loyihasi;
- oilaviy kitobxonlik kundaligi;
- ota-onalar ishtirokidagi kitobxonlik uchrashuvlari.

Bu jarayonda ota-onalarga bolaning o‘qishini nazorat qilishdan ko‘ra, uni rag‘batlantirish va o‘qilgan asar yuzasidan suhbatlashish tavsiya etiladi.

Sinfdan tashqari o‘qish samaradorligini baholash mezonlari. Tadqiqot natijalarini tizimlashtirish maqsadida o‘quvchilarning sinfdan tashqari o‘qish faoliyatini quyidagi mezonlar asosida baholash mumkin:

Mezon	Boshlang‘ich daraja	O‘rta daraja	Yuqori daraja
O‘qishga qiziqish	Faqat topshiriq asosida o‘qiydi	Tavsiya asosida o‘qiydi	Mustaqil ravishda kitob izlaydi
Matnni tushunish	Asosiy mazmunni qisman anglaydi	Asosiy mazmunni tushunadi	Mazmun va g‘oyani chuqur tahlil qiladi
Mustaqil fikrlash	Tayyor fikrga tayanadi	O‘z fikrini qisman bildiradi	Mustaqil va asoslangan fikr bildiradi
Ijodkorlik	Oddiy topshiriqlarni bajaradi	Ijodiy topshiriqlarda ishtirok etadi	Original g‘oyalar yaratadi
Muloqot	Fikr bildirishda qiynaladi	Savollarga javob beradi	Munozarada faol qatnashadi
Refleksiya	O‘z faoliyatini baholay olmaydi	Faoliyatini qisman baholaydi	O‘z o‘qish jarayonini mustaqil tahlil qiladi

Ushbu mezonlar o‘quvchining faqat nechta kitob o‘qiganini emas, balki o‘qish jarayonida qanday kompetensiyalarni egallaganini aniqlash imkonini beradi.

Muhokama. Olingan nazariy-metodik natijalar shuni ko‘rsatadiki, sinfdan tashqari o‘qishning samaradorligi bir nechta pedagogik omillarning o‘zaro uyg‘unligiga bog‘liq. Birinchidan, o‘qish materialining o‘quvchi yoshiga va qiziqishlariga mosligi uning motivatsiyasini belgilaydi. Ikkinchidan, matn bilan ishlashning interfaol tashkil etilishi

o‘quvchini faol fikrlashga undaydi. Uchinchidan, ijodiy topshiriqlar o‘qilgan materialni shaxsiy tajriba bilan bog‘lash imkonini beradi. To‘rtinchidan, ota-onalar bilan hamkorlik o‘qish faoliyatining maktabdan tashqari muhitda ham davom etishini ta’minlaydi.

Shu asosda sinfdan tashqari o‘qishning samarali pedagogik modeli quyidagicha ifodalanadi:

Motivatsiya → Kitob tanlash → Mustaqil o‘qish → Matnni anglash → Tahlil → Muhokama → Ijodiy faoliyat → Refleksiya → Rag‘batlantirish.

Mazkur modelning muhim jihati shundaki, unda o‘quvchi o‘qish jarayonining markaziga qo‘yiladi. O‘qituvchi esa uning mustaqil faoliyatini tashkil etuvchi, yo‘naltiruvchi va rag‘batlantiruvchi pedagog vazifasini bajaradi. Umuman olganda, sinfdan tashqari o‘qish darslarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish o‘quvchilarning kitobxonlik madaniyati bilan bir qatorda, ularning kommunikativ, ijodiy, tahliliy va mustaqil fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirish uchun ham muhim pedagogik imkoniyat yaratadi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish zamonaviy ta’limning muhim vazifalaridan biridir. Ushbu jarayonda zamonaviy pedagogik texnologiyalar — interfaol metodlar, muammoli ta’lim, loyiha texnologiyasi, o‘yin texnologiyalari, raqamli ta’lim vositalari va STEAM yondashuvidan tizimli foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Pedagogik texnologiyalarni qo‘llashda asosiy e’tibor texnologiyaning o‘ziga emas, balki uning o‘quvchining mustaqil fikrlashi va ijodiy faoliyatiga qanday sharoit yaratishiga qaratilishi lozim. O‘qituvchi o‘quvchiga tayyor javobni berishdan ko‘ra, uni savol berish, izlanish, tajriba o‘tkazish, xatodan xulosa chiqarish va o‘z yechimini taklif qilishga yo‘naltirishi maqsadga muvofiq. Demak, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni boshlang‘ich ta’lim mazmuniga to‘g‘ri integratsiya qilish orqali o‘quvchilarning tasavvuri, divergent tafakkuri, mustaqilligi, muammolarni hal qilish qobiliyati va ijodiy faolligini rivojlantirish uchun samarali pedagogik muhit yaratish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Khamidova D. Development of Creative Abilities of Primary Grade Students on the Basis of Interactive Teaching Methods and Technologies. *Maktabgacha va maktab ta’limi jurnali*. 2025.
2. Achilova M. Scientific and Theoretical Foundations of Developing Students’ Creativity Based on the STEAM Approach in Primary Education. *ACTA NUUz*. 2026.
3. Kulboyeva D.A. Developing the Creative Ability of Primary Students Based on the STEAM Educational Approach in Technology Lessons. *International Multidisciplinary Journal for Research & Development*. 2025.
4. Kasimov A.A. Development of Creative Abilities of Primary School Students in the Process of Extracurricular Activities. *International Journal of Inclusive and Sustainable Education*. 2022.
5. Normurodova S.K. Developing Creative Thinking in Primary School Students through Scratch. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*. 2025.
6. Omonova F.R. Methods for Developing Creative Thinking in Primary School Students Based on Digital Educational Technologies. *MMIT Proceedings*. 2026.